

Anne Hakala kävelee usein lähimetsässä poikansa Harrin ja lastenlastensa Emilin ja Melidan kanssa. KP/JUHA SALLINEN

Anna Hakala on toiminut kehitysvammaisen poikansa omaishoitajana 37 vuotta

Hyvä ja rikas elämä Harrin kanssa

Outi Airola (KP)

Omaishoitajat esitellään useimmiten taakkansa alle uupuneina, loppuun palaneina hoivatyön sankareina. Sellaista he epäilemättä ovatkin mutta Anna Hakala muistuttaa tärkeimmästä jo haastattelun alkuvaiheesta. – minulla on ollut hyvä ja rikas elämä Harrin kanssa. Jaksan vieläkin nostaa hänet, eikä ole tarvinnut punttisalille lähteä! nauraa Hakala. Hän on Kokkolanseudun Omaishoitajat ja Läheiset ry:n tuore puheenjohtaja, joka tuntee omaishoidon kiemurat paremmin kuin moni muu 37 vuoden ajalta. – Harri sai syntymän yhteydessä aivovaurion, eikä koskaan oppinut kävelemään vai jäi liikunta- ja puhevammaiseksi. Pyörätuolissa hän on istunut koko ikänsä, mutta hän on aivan ihana ja henkisesti vireä ihminen. Luonnehtii Hakala. Harri Hakala on perheen keskimäinen poika, joka on saanut syntymästään saakka koko perheen tuekseen. –

Harrin hoito on ollut koko perheen yritys, jotta on saatu kaikkien työssäkäynnit ja koulut sovittelua yhteen, sanoo itekin työelämässä ollut Anna Hakala.

Bocciaa ja pyörätuolitanssia

Harri Hakala pitää ihmisistä, seurustelusta ja harrastamisesta. Viikko-ohjelmaan kuuluu päivätoimintaa invalidien palvelutalolla, boccian pelaamista, curlingia, pyörätuolitanssia, keilaamista, nyrkkeilyä ja ties mitä. – Harri käy myös seuraamassa jääkiekko- ja jalkapallo-otteluita, nyt hän halusi vaalipaneelia seuraamaan. Sanoi menevänsä huijareita kuuntelemaan, nauraa Anna Hakala. Harri Hakala liikkuu lähimaastossa sähköpyörätuolilla itsekseen, mutta tarvitsee apua pukemisessa ja pesemisessä. Hänet on autettava

tuoliin ja sänkyyn ja huolehdittava hänen fyysisestä kunnostaan. Tänäkin vuonna tuli kelalta kielteinen päätös kuntoutukseen, vaikka neurologit ja lääkärit suositelivat sitä. Omaishoitajan tehtävä on laatia valituksia, vaatia vastauksia ja huolehtia jatkuvasti Harrin oikeuksista, kuvailee Anna Hakala. Hän pitääkin byrokratiaa omaishoitajan pahimpana vihollisena. – Aina pitää jaksaa pitää puolia. Sillä viedään omaishoitajalta voimat ja usein viimeinenkin tahto, tietää Hakala.

Kokonaisuus hukassa

Puheenjohtajana Anna Hakala haluaa nostaa esille muun muassa Kelan tukien kiemurat. – Se tuntuu usein mielivaltaiselta. Päätöksiä tekevät ihmiset, jotka eivät ole edes nähneet potilasta. Hakala muistuttaa miten

edullista omaishoito yhteiskunnalle on. – Tälläkin hetkellä kotioidossa on yli 60 000 sellaista henkilöä, jotka ilman omaishoitoa olisivat laitoksessa. Kuntoutuksesta päätettäessä pitäisi miettiä sitä, miten kalliiksi laitoksessa asuminen tulisi, huomauttaa Hakala. Arvioiden mukaan maassa on noin 300 000 omaishoitajan työtä tekevää henkilöä joista noin 36 000 saa omaishoidon tukea. – Kuntien kannattaisi satsata omaishoitoon, sillä se on ehdottomasti edullisin hoitomuoto, sanoo Hakala. Hakala pelottaa se, että jonakin päivänä Harrista eivät enää huolehdi nyt jo ikääntyvät vanhemmat. – On kai voitava uskoa siihen, että yhteiskunnasta löytyy paikka myös vammaiselle senkin jälkeen, kun emme ole itse enää hänen etujaan vartioimassa, sanoo Hakala.

”Tuki mieluummin Kelalle”

Outi Airola (KP)

yörittänyt projektipäällikkö Kaarina Niemi latelee jo surutta mielipiteitään omaishoidontuesta. – Sanahelinää riittää, muuta käytännön teot puuttuvat. Hänestä on anteeksiantamatonta, että omaishoidon tukea eivät vieläkaan saa kaikki, joille se kuuluisi. – sitä hakevat ihmiset, jotka eivät ole koskaan saaneet mitään yhteiskunnan tukia. Kun heille ei tukea myönnetä vaikkapa sen takia, että määräraha on

Omaishoitajien yhdistystä pitkään p loppunut, se loukkaa todella syvästi, tietää Niemi. Hänen mielestään koko omaishoidon tuki, joka vaihtelee noin 300–600 euron välillä, pitäisi siirtää Kelalle. – loppuisi ainakin se epäoikeudenmukaisuus ja epätasa-arvo, mikä siihen tällä hetkellä liittyy, sanoo Niemi. Hän luettelee myös liudan muita nöyryytyksiä, jonka kohteeksi omaishoitajat joutuvat. Tänä talvena on puhuttanut muun muassa hoidettavan kuoleminen kotiinsa, jolloin hoitaja on

joutunut poliisikuulusteluun. – Näissä pitäisi olla selvät sävelet miten toimintaan, että vältetään tällaisilta nöyryytyksillä, sanoo Niemi. Myös lakisäateisten vapaapäivien järjestämiseen tarvittaisiin vaihtoehtoja. – tällä hetkellä se on VAHO-osasto, jonne kaikki eivät halua millään hinnalla. Helsinki esimerkiksi otti käyttöön systeimin, jonka mukaan hoitajalle korvataan sata euroa vapaapäivistä hän saa järjestää

hoidon kotiinsa haluamallaan tavalla, sanoo Niemi. Hän ei laskisi suuria paljon puhutun vapaaehtoistyön perään. Siitä on odotettu apua hoidettavien ulkoilutukseen ja muuhun viriketoimintaan. – Työelämässä olevat ihmiset eivät sankoin joukoin lähde vapaaehtoistyöhön. Toisekseen toiminnan pitäisi olla hyvin organisoitua, luotettavaa ja jonkun tahon vastuulla, sanoo Niemi.